

⊕ SZÖVEG ÉS KÉP: SZABÓ ZOLTÁN – KINGSESKAMERA.HU

ZANSZKÁR

ÉLET A HOLDON

Zanszkár az indiai Nyugat-Tibet legszárazabb, legkietlenebb területe.

Az időjárás mostoha és szélsőséges, a napi hőingadozás nyáron gyakran a 30 Celsius-fokot is eléri, legnagyobb része lakatlan, csak egy-egy vízfolyás mentén tudtak állandó otthont kialakítani az emberek.

Átlagos tengerszint feletti magassága meghaladja a 4000 métert, így ha egy zanszkári lakos országos útra indul otthonából, ötezres hágókat kell megmásznia...

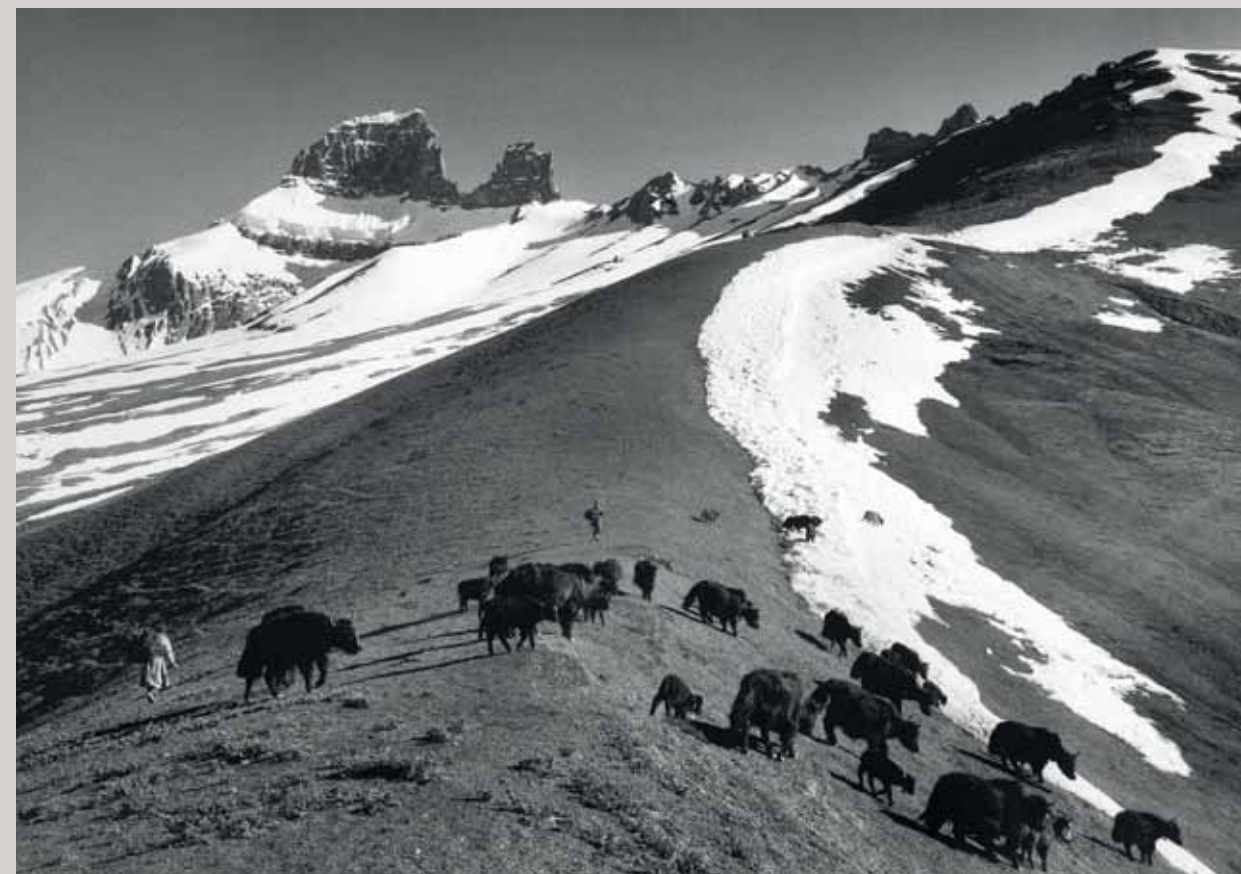
A KOLOSTOR

A zanszkári táj lélegzetelállító arányai talán Rangdumnál a legszembetűnőbbek, ahol két folyó összefolyásának hordaléksíkjából szigetszerűen emelkedik ki a sziklatetőre épített kolostor. Magát a kolostort 25 – a sárgasüvegesek rendjéhez tartozó – szerzetes és legalább ugyanennyi számár lakja.

BARÁTSÁGTALAN VISZONYOK HÚSZ-HARMINC évvel ezelőttig távol tartották a látogatókat. A Himalája fő vonulata és az attól északra nyújtózó Zanszkár-hegység szorításában megbúvó minikirályságot az ősi karaván-főútvonalak is elkerülték. A történeti leírások csupán néhány erre tévedt katonai őrzéstről vagy kereskedőről számolnak be – annak ellenére, hogy a 10. században a legnagyobb folyóvölgyek már lakottak voltak. A szomszédos Indus-völgy buddhista szerzetesei, tudósai csak a 15. század végén keltek át a hágókon, hogy az első kolostorokat megalapítsák.

Európai utazó-kutató kétszáz évvel ezelőttig nem is merészkedett errefelé. Az úttörők egyike a mi Csománk lett, aki 1823–24-ben Zangla kolostorában kezdett hozzá az – addig számunkra – ismeretlen tibeti nyelv leírásához. Rá száz évre már tűnedező nyomait Baktay Ervin kutatta, őt pedig egyre több hazai érdeklődő és szakember követte – kisebb magyar zárandoklat-sorozatot indítva Zanszkárba.

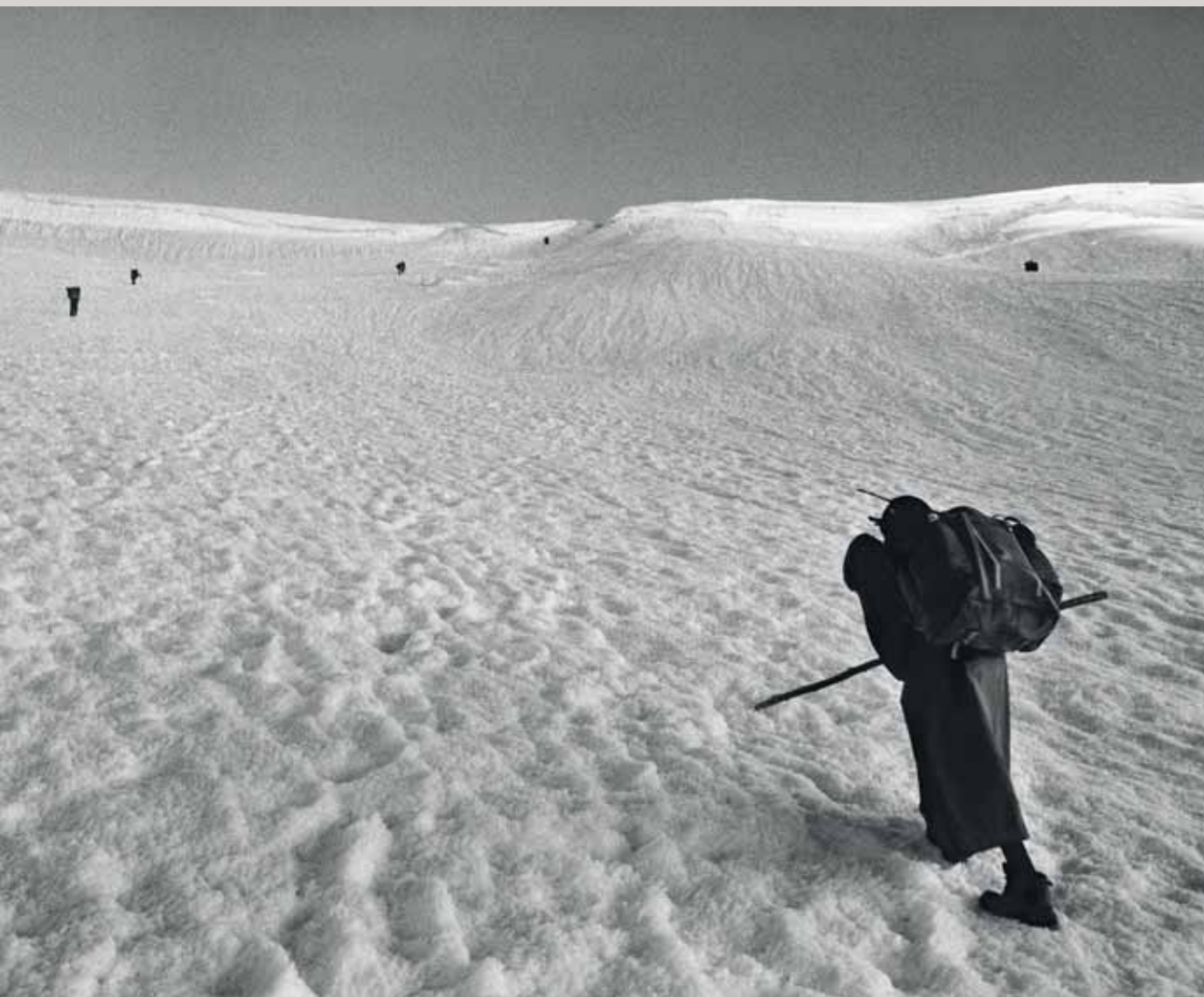

ÁTKELÉS

Zanszkár magashegyi kősvatagában a fa ritka kincs, csak annyit használnak belőle, amennyi az adott cél eléréséhez éppen elégséges. Az emberi erővel és leleményességgel összetákoltt függőhíd nagyobb hézagait kőlapokkal pótolják, olyan anyaggal, amiből e vidék kifogyhatatlan.

BUKKANÓ

Csapadék híján sok jakpásztornak és csordájuknak kell egészen a hágókig kapaszkodnia, hogy a gleccserek olvadékvize által táplált mezőkön legelőkre leljenek. Ezt az utat nem tehetik meg nap mint nap, így az enyhébb hónapok az otthontól távol, a nyári szálláson telnek. A nyugat-tibetiek sikeresen keresztezik a jakot és a marhát: a dzó mellett, hogy jobban bírja a magashegyi viszonyokat, több tejet és húst is ad.

HÁGÓJÁRÓK

Szerzetesek kisebb csapata birkózik az 5000 méteres Szengi-hágóval, hazafelé tartva lingsedi kolostorukba. A legnagyobb hidegben, napfelkelte előtt érdemes indulniuk, ekkorra a süppedős hó tetején elég vastag jégkéreg fagy ki, ami elbírja a rámerészkedők súlyát.

ÉLETÚT

A lingsedi kolostor szerzetese – miközben buddhista szent iratokat olvas – kezével kíséri a fadúc-nyomtatású szöveget. A szerzetesek spirituális életük mellett kemény kétkézi munkát is végeznek kolostoruk földjén.

FÁTYOLBAN

Az 5100 méter magas Kandzsi-hágó és a Zanszkár-hegység csipkés csúcsai könnyű hólepelbe takaróznak egy augusztusi reggelen. A Kandzsi-la azon kevés átjárók egyike, ami nyáron átjutást biztosít a sűrűbben lakott Indus-völgy és Zanszkár között. A tél hat hónapja viszont szinte hermetikusan elzárja a régiót a külvilágtól, (kifejezetten csúszós) egerút csak akkor adódik, ha a tartós hideg meghizlalja a máskor járhatatlan Zanszkár-kanyonban a folyó jegét.

MŰHELY

A Himalája fő vonulata és hatuszres csúcsai sorompóként állják útját a monszunidőszakban délről esőt szállító felhőknek. Zanszkárba jobbra csak cseppeket engednek át belőlük. A csapadékhoz – jobban mondva, annak hiányához – az építészeti kultúra is idomult: a zanszkáriak nem húznak tetőt vályogtéglából épült házaikra: amikor sok hó esik, egyszerűen lesöprik a lapos tetőről.

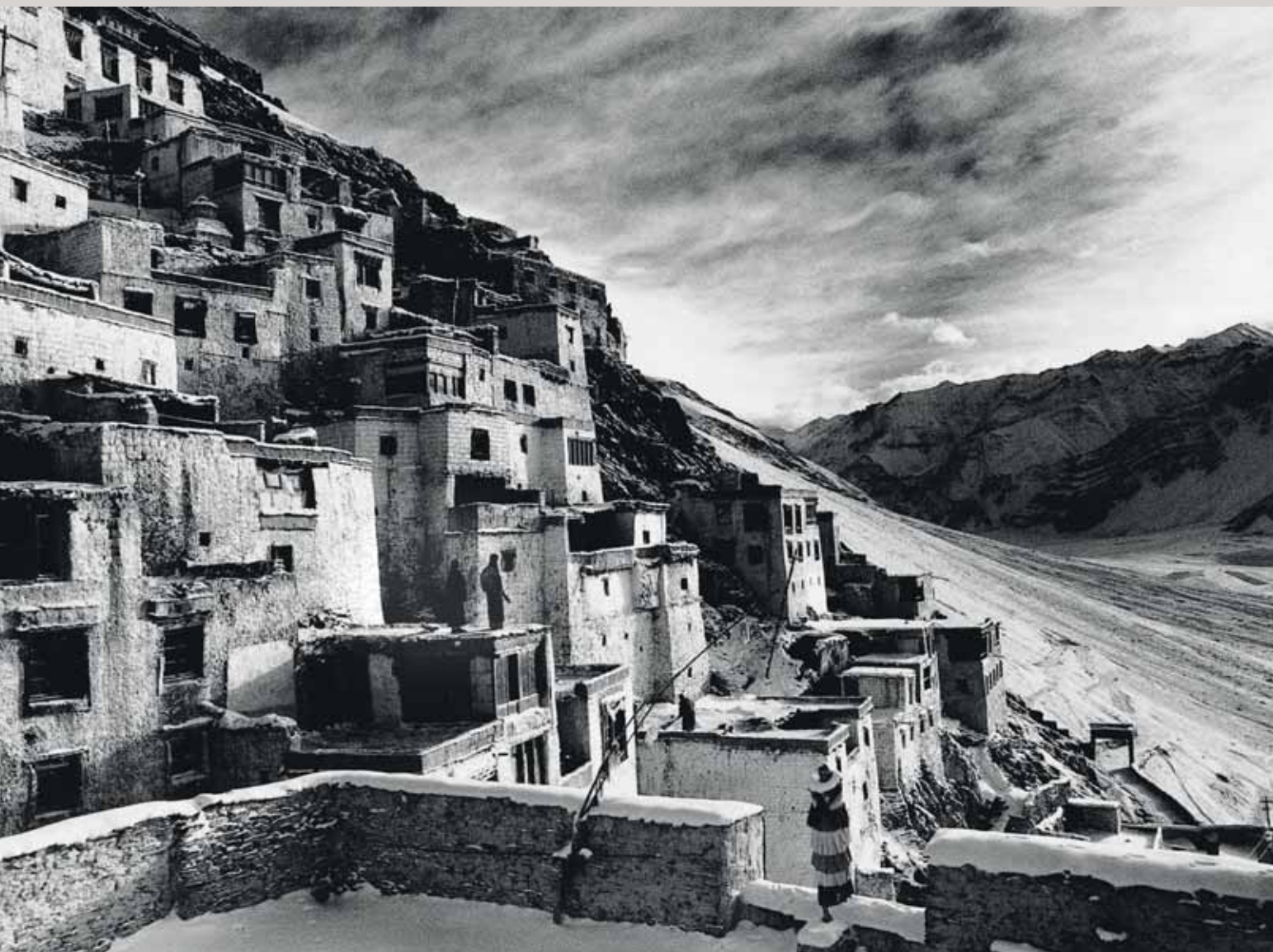
CSÉPLŐK

A sovány földeken 3-4000 méteres magasságban egyedül az árpa terem meg. Ám ez a gabona évszázadok óta szinte önmagában képes ellátni a zanszkáriakat, pörkölve-örölve árpalisztként (campa) fogyasztva vagy gyöngesört (csang) főzve belőle. A családok többségének csupán annyi földje van, hogy az elvetett árpamennyiség éppen fedezze a család egész éves szükségletét.

FÉNYSZÜLŐTT

A füstökonyha az egyetlen „fűtött” helyiség a hagyományosan többszintes zanszkári házban, itt zajlik az élet, étkeznek és alszik a család. Éjszakára a bio-padlófűtést a földszinti istálló lakói: kecskék, jakok, szamarak biztosítják. A konyha nemcsak szíve, de éke is a háznak, a polcon fölhalmozott rézedények mennyisége és kimunkáltsága a ház módosságának mutatója.

ÉBREDÉSEK

Karsa a térség legnagyobb buddhista kolostora, itt halt meg elfeledve, magányosan Csoma zanglai és későbbi tanítója, a nagy tudású láma, Szangye Püncog.

CÓKMÓKOK

Magashegyi terepen a babakocsi – egyáltalán a kerék – hasznavehetetlen, így a szállításra marad az univerzális málháskosár.

SZERTARTÁSTEREM

*Szani kolostorában
– ahogy minden más
tibeti szent helyen
– télen sincs fűtés.
A szerzetesek belső
fűtés gyanánt
az évszázadokon
át bevált forró, sós,
jakvajjas teát
kortyolgatják,
naponta akár több
tucat csészével is. ☺*